Utbildningsinspektion i Björndalsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning 1
Underlag 1
Beskrivning av skolan 2
Sammanfattande bedömning 2
Bedömning av resultaten 3
Bedömning av genomförandet 4
Bedömning av förutsättningarna 7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Björndalsskolan den 12 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Trollhättans kommun och Björndalsskolan**,** dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Björndalsskolan intervjuades rektorn, representanter för elever, lärare, elevhälsopersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Björndalsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	113
Förskoleklass	25
Grundskola	111

Björndalsskolan ligger i ett ytterområde i Trollhättans kommun med i huvudsak villabebyggelse och ingår i det Västra skolområdet. De flesta eleverna fortsätter sin skolgång i Paradisskolan årskurserna 7–9.

Skolan består av flera små byggnader där upp till fyra klasser har sina klassrum och i ett av husen inryms en förskoleavdelning.

Skolan är organiserad i två spår, Nova och Tellus. I spåren arbetar elever och personal i arbetslag. De består av förskoleklass, årskurserna 1–2, årskurserna 3–4. Årskurs 5 bildar en grupp från båda spåren.

De flesta av eleverna är inskrivna i skolbarnomsorgen. Fritidshemmen och skolan har ett nära samarbete.

Det finns få elever med annat modersmål än svenska.

Föräldraföreningen ordnar bland annat föreläsningar för föräldrar i området, har ”skolgårdsdagar” och driver en fritidsgård en gång per vecka.

Skolgården erbjuder möjligheter till aktiviteter med utomhusleksaker och bollplaner. I anslutning till skolområdet finns skogs- och grönområden.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Björndalsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Björndalsskolan till stora delar uppfyller sitt eget motto ”På bästa sätt för eleverna och personalen utifrån givna ramar och förutsättningar” när det gäller att organisera, planera och ta till vara på resurser. Arbetet med att bedöma resultaten på de nationella proven i årskurs 5 fördelas på all lärarpersonal.

Eleverna i skolan trivs och känner sig trygga med småskaligheten som medför att alla känner alla. De är medvetna om vilka ordningsregler som gäller och relaterar till tre ord som alla skall kunna; ”ansvar, hänsyn och respekt”.

Personalen har pedagogisk högskoleutbildning och rektorn tar ett pedagogiskt ansvar för att leda skolutvecklingsarbete med möjligheter också till föräldrainflytande. Personalen inom skolbarnsomsorgen samverkar med grundskolan och barnen erbjuds en meningsfull fritid.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan anordnar inte svenska som andraspråk för de elever som behöver det (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla former för att informera föräldrarna om incidenter i elevernas sociala samvaro.
- Skolan bör anpassa sin verksamhet och undervisning till elevers olika behov.
- Skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas för att bättre, i enlighet med bestämmelserna, ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.
- Skolan bör utveckla rutiner så att elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål får det.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Inspektörernas besök och genom intervjuer i Björndalsskolan förskoleklass belyses att eleverna ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning målen för skolformen anger.

Inspektionen visar att elever och föräldrar i skolan överlag har kännedom om målen för utbildningen.

Lärarna i skolan presenterar målen för elever och föräldrar i utvecklingssamtal och på föräldramöten. I verksamheten finns lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna konkretiserade i ”Björndalsskolans kunskapsträd”. Se vidare under rubriken Arbetsmiljö och delaktighet nedan.

Björndalsskolan genomför de nationella proven i årskurs 5 och sammanställning från åren 2005 och 2006 visar att de flesta eleverna når målen på samtliga ämnesprov. För de elever som inte når målen görs åtgärdsprogram. Skolan använder bland annat Skolverkets analysschema i matematik och ”Språket lyfter” i svenska för att följa elevernas kunskapsutveckling. Däremot redovisas inte något sätt för systematisk uppföljning och analys av kunskapsutvecklingen i skolans övriga ämnen i relation till kunskapsmålen så som de anges i läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste utveckla former för att kunna visa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Se

vidare om Systematiskt kvalitetsarbete i den för kommunen övergripande rapporten.

Av de dokument skolan visar kan utläsas att det generellt är fler pojkar än flickor som inte når målen på proven och det framkommer att skolan har uppmärksammat skillnaden mellan pojkars och flickors resultat. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att utifrån genusperspektiv utveckla arbetsformer och arbets- och förhållningssätt för att minska skillnaderna i pojkars och flickors resultat är bra.

Normer och värden

Eleverna är stolta över sin skola och tar ansvar för miljön såväl inomhus som utomhus. De talar om att de är glada att vara i skolan och att de känner sig trygga. De säger att ”nästan alla känner alla i skolan och att alla bryr sig om och är snälla mot varandra”. Tryggheten är också något som föräldrar såväl som personal understryker. Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklar normer och värden i enlighet med de nationella riktlinjerna och bestämmelserna.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för skolformen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolan genomför varje läsår ett tema för att skapa sammanhang i ämnesområden och meningsfullhet för eleverna. Inom temat arbetar eleverna dels i egna klassen, dels i tvärgrupper bland annat för att mål att sträva mot skall synliggöras. Temana är ämnesövergripande och pågår under flera månader. Det här året arbetar skolan med kroppen som tema och inom det givna temat har personalen konkretiserat de nationella målen till utvärderingsbara lokala kursplanemål. Undervisningen inom temat startar med att eleverna i respektive årskurs gör frågor som sedan ligger till grund för det fortsatta arbetet.

Skolan har rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda mobbning. Eleverna vet vart de skall vända sig om någon blir utsatt för kränkning. Det finns kamratstödjare som valts av skolans elever och eleverna vet väl vilka de är. I de fall kränkningar uppstår har skolan genom sin litenhet korta vägar för insatser. Dock har skolan, enligt det handlingsprogram mot kränkande behandling som skolan arbetar efter, en modell där föräldrar till berörda elever inte alltid informeras, allt efter skolans egna bedömningar. Inspektörerna vill påtala att skolan är skyldig att skyndsamt informera föräldrar när kränkningar uppstår. Inspektörerna bedömer att skolan skyndsamt bör informera föräldrar till berörda elever när incidenter som gäller elevernas sociala samvaro inträffar.

Från och med den 1 april 2006 råder ett utryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktions-

hinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid inspektionstillfället har skolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling. Programmet kan dock inte till fullo anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver då den exempelvis inte tydligt och konkret anger vilka åtgärder som behövs för att främja likabehandling och förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling vid den här skolan. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling.

Rektorn uppger vid inspektionstillfället att ett arbete med att ta fram en likabehandlingsplan pågår.

Inspektörerna bedömer det som otillfredsställande att skolan saknar en likabehandlingsplan enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen

Personal och elever är som tidigare beskrivits indelade i två övergripande arbetslag där samverkan förekommer inom och till viss del mellan arbetslagen. Arbetssätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplanen.

Lärarna arbetar med att konkretisera kursplaner där uppnåendemål och strävansmål är tydliggjorda och illustrerade i de tidigare nämnda kunskapsträden. Inspektörerna bedömer att organiseringen av undervisningen ger förutsättningar för eleverna att nå målen.

Individanpassning och stöd

Inspektörerna har tagit del av elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP). I Björndalsskolan har alla elever IUP. Enligt inspektörernas bedömning har skolans arbete med individuella utvecklingsplaner resulterat i att det blivit det framåtsyftande dokument som avses.

Enligt läroplanen skall undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Skolan har ett system för att kartlägga, analysera och åtgärda elever i behov av särskilda stödåtgärder och personalen upplever att eleverna får det

stöd de behöver. I intervjuer uttrycker dock elever och föräldrar otillfredsställelse med att elever som är klara med en uppgift eller ett ämnesområde måste vänta tills majoriteten av eleverna i klassen är klara innan de tillåts gå vidare. Detta är också något inspektörerna iakttar under lektionsbesöken. Inspektörerna bedömer att skolan bör anpassa sin verksamhet och undervisning till elevers olika behov.

I grundskoleförordningen under kapitlet om särskilda stödinsatser står att en elev skall få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. I skolan finns få elever med annat modersmål än svenska och skolan visar en ovana och okunnighet kring de stödinsatser som finns reglerade varför inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla rutiner så att elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål får det.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Lärarna beskriver att de, oavsett vilken årskurs de undervisar i, under det senaste året varit med och rättat och gjort bedömningar av de nationella ämnesproven. Detta för att de dels skall få ett så allsidigt bedömningsunderlag som möjligt, dels få samverkan och samsyn kring kunskapens olika former. Detta arbete för att bland annat nå en likvärdig bedömning av elevernas kunskaper ser inspektörerna positivt på. Inspektörerna bedömer att skolans lärare samverkar på ett mycket bra sätt med att få ett allsidigt och likvärdigt bedömningsunderlag som också tar hänsyn till kunskapens olika former.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Som ett led i uppföljningen och utvärderingen upprättar skolan årligen en skriftlig kvalitetsredovisning. Arbetet med utbildningsförvaltningens centralt formulerade mål, kallade verksamhetsuppdrag, har ett tydligt genomslag i kvalitetsredovisningen. Utbildningsförvaltningens mål är i linje med nationella mål för utbildningen. Björndalsskolan har ett system för kvalitetsarbetet. Skolan presenterar kvalitetsredovisningar för såväl grundskolan som fritidshemmen Med hänvisning till skolans föredömligt fungerande kvalitetsarbete noterar dock inspektörerna att det finns arbete av god kvalitet som inte redovisas i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna noterar också att exempelvis resultat från de nationella proven i årskurs 5, inte redovisas, följs upp och utvärderas samt att det i kvalitetsredovisningen inte finns en samlad bild av elevernas kunskapsresultat. Se vidare i den för kommunen övergripande rapporten om systematiskt kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen kan utvecklas att bättre, i enlighet med bestämmelserna, ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Ledning och intern kommunikation

I det västra skolområdet finns det en områdeschef. Hon är chef för samtliga rektorer i såväl förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen som skolan. Områdeschefen och skolledarna inom det västra skolområdet utgör en ledningsgrupp för området och träffas regelbundet för att diskutera och planera exempelvis gemensamma utvecklingsfrågor. Vid Björndalsskolan finns det en rektor. Rektorn har det övergripande ledningsansvaret för skolans verksamhet och ekonomi.

Björndalsskolans rektor har pedagogisk erfarenhet och kommunal ledarutbildning. Rektorn har tidigare varit lärare i skolan och personalen är stolt över sin rektor.

Personal, såväl inom skolan som i skolbarnsomsorgen, elever och föräldrar uppger att rektorn är mycket förtrogen med den dagliga verksamheten och de har förtroende för henne och för hennes pedagogiska ledarskap. Inspektörerna bedömer att Björndalsskolans rektor tar ett övergripande ansvar för den pedagogiska och administrativa utvecklingen på ett mycket bra sätt.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Eleverna i Björndalsskolan har i stort tillgång till utbildning i den omfattning som skall erbjudas enligt de nationella bestämmelserna. Vid inspektionstillfället finns i skolan barn med annat modersmål än svenska men skolan erbjuder inte svenska som andraspråk som alternativ till svenska.

Inspektörerna vill framhålla att ämnet svenska som andraspråk är ett självständigt ämne med egen kursplan och skall inte betraktas som ett stödämne till svenska som modersmål. De elever som har behov av svenska som andraspråk skall följa detta ämnes kursplan även inom den undervisning som bedrivs i klassrumssituationen. Utvärdering och planering av deras kunskapsutveckling skall ske utifrån de mål som finns för detta ämne. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk skall anordnas för de elever i skolan som behöver det.

Personal

Rektorn uppger att all personal har pedagogisk högskoleutbildning men att det i vissa ämnen kan finnas lärare som undervisar utan att de har utbildning i ämnet. Personalen får kompetensutveckling utifrån skolans behov och utifrån individuella kompetensutvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer att skolan har tillgång till pedagogiskt högskoleutbildad personal som i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning för.

Materiella resurser

Inspektörerna bedömer att Björndalsskolans elever har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Datum	Ort
2007-08-28	Göteborg

Marie Karlsson

Anna Wide